

Asia: VN/25273/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 5 §:ään esitetyistä muutoksista

Esityksessä lailla säädettäisiin yksityisten elinkeinoharjoittajien ja muiden verrattavassa asemassa olevien pienten palveluntuottajien mahdollisuudesta aloittaa toimintansa tai toteuttaa jo rekisteröidyn toimintaan olennainen muutos ennen lain mukaista rekisteröintipäätöstä. Ehdotus koski palveluntuottajaa, jonka lain 9 §:ssä tarkoitettu asiakas- ja potilastyöhön osallistuva henkilöstö muodostuisi enintään yhdestä henkilöstä palveluntuottajan oikeudellisesta muodosta riippumatta. Esitys ei koski palveluntuottajaa, jonka toimialaan kuuluu palveluiden antaminen alaikäiselle lasten kanssa rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2022) mukaisesti. Tilapäisestä muutoksesta huolimatta palveluntuottajan tulisi muutoin noudattaa lain säädöksiä.

KKV pitää ehdotettua säädösmuutosta perusteltuna ja tärkeänä. Tilapäinen sääntely, joka sallii pienten palveluntuottajien aloittaa toimintansa ennen rekisteröintipäätöstä, lisää markkinoiden joustavuutta ja palvelutarjonnan monipuolisuutta. Muutos edistää kilpailua tuomalla lisää vaihtoehtoja kuluttajille ja rohkaisemalla yrittäjyyttä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Säädösmuutos voi myös parantaa sosiaali- ja terveysalan henkilöstön saatavuutta ja siten helpottaa kansalaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saamista.

Esityksessä jää epäselväksi, mitä ehdotettu muutos merkitsisi väliaikaisen sääntelyn valvonnan kannalta. Valvotaanko väliaikaisen sääntelyn nojalla toimivia sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjoajia samoin kuin jo rekisteröityjä palvelujen tarjoajia? KKV korostaa, että vaikka sääntelyn joustavuus edistää kilpailua, valvontaviranomaisten on varmistettava tehokas valvonta myös tilapäisen sääntelyn aikana, jotta palveluiden käyttäjien oikeusturva säilyy.

Kommenttinne 52 ja 56 §:ään esitetyistä muutoksista

KKV kiinnittää huomiota julkisen palveluntuottajan rekisteröintivelvoitteen myöhentämiseen. Ehdotettu siirtymäajan muutos antaisi julkisille palveluntuottajille kaksi vuotta lisäaikaa ilmoittaa rekisteröintiä varten tarvittavat tiedot valvontaviranomaisille. Säännös mahdollistaisi julkisen palveluntuottajan tietojen ilmoittamisen aikaisemmin, mutta yksityisten palveluntuottajien rekisteröintihakemusten käsittelyn ruuhkautumisen vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että julkiset palveluntuottajat alkaisivat tehdä rekisteröinti-ilmoituksia vasta aikaisintaan vuoden 2026 aikana. KKV korostaa, että mahdolliset käytännön haasteet eivät saisi johtaa eriarvoisuuteen julkisten ja yksityisten palveluntuottajien sääntelyssä.

Kuten esityksessä todetaan, se ei sinänsä poistaisi tai muuttaisi valvontalain säätämisen yhteydessä tavoiteltuja vaikutuksia yksityisten ja julkisten palveluntuottajien yhdenvertaisuudesta yhdenmukaisten rekisteröintimenettelyjen myötä. Mikäli julkisille toimijoille kuitenkin annetaan pidempi siirtymäaika rekisteröintivaatimusten täyttämiseksi, he voivat jatkaa toimintaansa ilman niitä velvoitteita ja kustannuksia, jotka yksityisten toimijoiden on täytettävä jo aiemmin. Tämä antaa julkisille palveluntarjoajille kilpailullista etua, erityisesti sellaisilla markkinoilla, joissa julkiset ja yksityiset toimijat kilpailevat samoista asiakkaista, kuten terveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa.

KKV huomauttaa, että rekisteröintivelvoitteen myöhentäminen kahdella vuodella julkisten palveluntuottajien osalta vaarantaa tavoitteen yksityisten ja julkisten palveluntuottajien yhdenvertaisesta kohtelusta. Ehdotettu siirtymäajan muutos voi heikentää kilpailuneutraliteettia, sillä yksityiset toimijat joutuvat noudattamaan rekisteröintimenettelyä ja kantamaan siitä aiheutuvat kustannukset heti, kun taas julkiset toimijat vapautuvat velvoitteista kahdeksi vuodeksi.

Esityksen mukaan julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvoitteen myöhentäminen kahdella vuodella siten, että säännökset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2028, vaikuttaisi rekisteröintimenettelystä palveluntuottajille aiheutuvien suoritemaksujen tason mahdolliseen muutokseen. Tämä johtuu siitä, että julkisten palveluntuottajien mukaantulon vaikutukset voitaisiin arvioida ja huomioida suoritemaksujen tasossa maksujen tasoa alentavana tekijänä vasta vuodesta 2028 lukien.

KKV kiinnittää huomiota siihen, että julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvoitteen siirtäminen voi vaikuttaa rekisteröintimenettelystä aiheutuvien suoritemaksujen tasoon yksityisten palveluntuottajien osalta vuosina 2026–2028. Julkisten palveluntuottajien mukaantulon siirtyminen voi estää maksujen alentamisen, mikä voi kuormittaa erityisesti pieniä yksityisiä palveluntarjoajia. Suoritemaksujen tasoa tulisi arvioida uudelleen, vaikka julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvoite siirtyy.

Kilpailuneutraliteetin vaarantuminen voi pitkällä aikavälillä johtaa siihen, että yksityiset toimijat kärsivät suhteettomasti suuremmista kustannuksista ja sääntelyrasitteista, mikä voi vähentää yksityisten toimijoiden määrää markkinoilla ja vähentää kuluttajien valinnanmahdollisuuksia.

Kommenttine esityksen vaikutuksista

-

Muut kommenttine

-

Tuorila Helena
Kilpailu- ja kuluttajavirasto